2.3.2021

Opetushallitus
lausuntopalvelu.fi

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) perusteista. Lausuntoa on pyydetty koulutuksen perusteiden lukujen mukaisesti sekä lopuksi yleisiä kommentteja ja huomioita perusteluonnoksesta.

Viite Lausuntopyynnön diaarinumero: OPH-207-2021

LUKU 1 Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

1.1

Tavoitteeksi tulee lisätä, että valmentavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle riittävästi opetusta, opinto-ohjausta ja muuta ohjausta sekä tukea, jotta opiskelija saa oman opintosuunnitelmansa mukaiset opinnot suoritettua ja siirtyy toisen asteen tutkintoon johtavaan koulutukseen.

1.2

Tähän koulutuksen kohderyhmä lukuun on lisättävä HE 173/2020 sisältyvä linjaus siitä, että asuinkunta voi ohjata vain **koulukuntoiselle** oppivelvolliselle viimesijassa opiskelupaikan valmentavassa koulutuksessa, jos hän ei vapaaehtoisesti hakeutuisi toisen asteen koulutukseen.

Perusteluonnoksen mukaan ”Opiskelijoiden opiskelukielen taidon tulisi olla sellainen, jotta he pystyvät hyötymään valmentavan koulutuksen opiskelusta ja heillä on mahdollisuus saavuttaa tarvittavat valmiudet toisen asteen opiskeluun valmentavan koulutuksen aikana. Koulutuksen järjestäjä arvioi koulutuksen tarkoituksenmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden opiskelijalle.”

TUVA koulutus osoitetaan asuinkunnan toimesta opiskelupaikaksi niille koulukuntoisille oppivelvollisille, joilla ei ole muuta opiskelupaikkaa. TUVA koulutuksen järjestäjällä on myös oppivelvollisuuslain 15 § mukaan velvoite ottaa asuinkunnan osoittama opiskelija opiskelijaksi. OAJ pitää siksi kyseenalaisena sitä, voidaanko Opetushallituksen toimesta tutkinnon perusteissa asettaa kielitaitovaatimuksia TUVA koulutukseen asuinkunnan toimesta osoitetuille opiskelijoille.

Perusteluonnosta pitää täsmentää ja selkeyttää tältä osin. Jos kielitaitovaatimuksia voitaisi tässä asettaa, olisi perusteista käytä ilmi, mihin asuinkunta osoittaa koulukuntoiset opiskelijat, joilla ei ole riittävää kielitaitoa sekä arvioitava, onko tältä osin tarve myös täsmentää oppivelvollisuuslakia.

Lisäksi opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu edellyttää, että jos asetetaan riittävä kielitaitovaatimus, niin on olemassa TUVA koulutuksen osalta yhtenevä määritelmä riittävälle kielitaidolle ottaen huomioon, että TUVA koulutuksen yhdeksi tavoitteeksi on asetettu vahvistaa opiskelijan opiskelu/tutkintokielen taitoja.

1.3

Arvoperusta on kuvattu tiiviisti. Koulutuksen arvoperustaan on kuitenkin syytä lisätä myös pyrkimys koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen.

1.4

OAJ pitää välttämättömänä, että lukuun lisätään opetusta koskeva säädösperusta vähintään opetuksen määrän osalta. Viikko uutena ajallisena määreenä opinnoille ilman tätä täsmennystä aiheuttaa hämmennystä. Lain mukaan opetusta annetaan 22 tuntia viikossa keskimäärin.

Perusteluonnokseen on lisättävä myös sen määrittäminen, miten säädösten mukaan toimitaan, jos opiskelija suoritta tutkinnon osia tai osa-alueita lukiossa tai ammatillisessa tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Tällöin opintojen määräytymisen osalta noudatetaan lukio-opinnoissa lukiolakia ja ammatillisen kohdalla ammatillisen lainsäädäntöä. Tämä tarkoittaa sitä, että opinnot määräytyvät lukiossa opintopisteen ja ammatillisessa koulutuksessa osaamispisteiden mukaisesti.

LUKU 2 Laaja-alainen osaaminen tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ovat kannatettavia ja vastaavat niin yleissivistävän koulutuksen kuin ammatillisen koulutuksen tavoitteita. Niiden sisällöt ovat erityisen merkityksellisiä eri kieli- ja kulttuuritaustaisille opiskelijoille, mutta varsinkin aikuis-opiskelijoiden kohdalla niiden mielekkään sijoittumisen kanssa tulee olla tarkkana.

Ehdotamme, että luvussa 2 olisi myös maininta siitä, että laaja-alaisen osaamisen kuvaus sisältyy koulutuksen järjestäjän laatimaan TUVA -koulutuksen toteuttamissuunnitelmaan.

LUKU 3 Koulutuksen järjestäminen

Tekstissä on käytettävä oikeita termejä kuten opetus ja opinto-ohjaus erityisesti silloin, kun siteerataan säädöksiä.

Kirjaus, jonka mukaan ”Opiskelijalla on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain () 19 §:n mukaan oikeus saada ohjausta ja oppimista eri oppimisympäristöissä 22 tuntia (1 tunti on 60 min) viikkoa kohti.” Tulee korjata vastaamaan lakia, jonka mukaan ” Opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista **opetusta ja** ohjausta, joka mahdollistaa koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijalla on oikeus saada **opetusta** ja ohjausta keskimäärin 22 tuntia viikkoa kohti. Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista koulutuksen suorittamiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää **opinto-ohjausta.”**

Listauksessa ”Ohjaus tukee opiskelijaa” on korostettava, että tämä osuus on opinto-ohjaajan työtä. Muut ohjausta antavat toimivat opinto-ohjaajan laatiman ohjaussuunnitelman mukaan eri rooleissa oman perustehtävänsä kautta.

Ohjaus- ja valvontavastuun todetaan koskevan myös niitä tilanteita, joissa oppivelvollinen aikoo keskeyttää valmentavan koulutuksen. Tällöin oppivelvollinen on tarvittaessa ohjattava muiden palvelujen piiriin. Tämän ohjaamisvelvoitteen lisäksi olisi koulutukseen osallistuvien nuorten edun mukaista, että perusteissa tuotaisiin esille myös opetustoimen henkilöstölle kuuluvat velvollisuudet olla tarvittaessa yhteydessä sosiaalihuoltoon oppilaan sosiaali-huollon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehdä tarvittaessa tehdä lastensuojeluilmoitus.

3.4.

Perusteisiin olisi hyvä lisätä myös se, että opiskeluhuollon palveluja on oltava tosiasiallisesti ja riittävästi saatavilla valmentavaan koulutukseen osallistuvien tarpeita vastaavalla tavalla sekä opetuksen ja ohjauksen tukena.

LUKU 4 Palaute osaamisen kehittymisestä ja osaamisen arviointi

4.3.

Tutkinnonperusteissa tulisi täsmällisemmin mainita opiskelijalle laadittavasta erotodistuksesta. Kolmatta kappaletta esitämme selkeytettäväksi muun muassa siten, että siitä käy ilmi, että erotodistus annetaan joka tapauksessa, jos opiskelija eroaa tai keskeyttää opintonsa. Muuttaisimme kirjauksen näin: Jos opiskelija eroaa tai keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjä antaa erotodistuksen suoritetuista opinnoista.

Perusteluonnoksessa todetaan seuraavaa: ”Tutkintokoulutuksen aikana korotettavat perusopetuksen päättöarvioinnin arvosanat sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinnot arvioidaan kunkin koulutusmuodon lainsäädännön ja opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteiden mukaisesti. Tällöin arvioinnin suorittaa ja todistuksen suorituksesta antaa se koulutuksen järjestäjä, jolla on tämän koulutuksen järjestämislupa. Näissä todistuksissa tai opintosuoritusotteissa noudatetaan kyseessä olevan koulutusmuodon säädöksiä.”

Esitämme, että kirjausta on täsmennettävä arvioinnin osalta. Arviointia ei suorita koulutuksen järjestäjä, vaan kunkin koulutusmuodon lainsäädännön mukaisesti varsinaisen arvioinnin antajana on opettaja.

LUKU 6 Koulutuksen osat

6.1

Ehdotamme lisättäväksi opiskelijan tavoitteisiin lausetta: Opiskelija ymmärtää koulutuksen ja työnteon merkityksen tärkeyden itselleen.

6.3.

OAJ pitää tärkeänä, että kielelliset ja monilukutaidolliset valmiudet korostuvat opetussuunnitelman perusteissa.

Pidämme tärkeänä, että varsinaisten lukiokoulutuksen moduulien opiskelun osalta myös laaja-alaisen opiskelun tavoitteet ja niiden arviointi toteutetaan lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

Lukion sisältöjen kohdalla 6.3. todetaan, että ”Opiskelija voi valita omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan lukion moduulin tai moduuleja, joita suorittaa osana valmentavaa koulutusta. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija voi käyttää näiden suorittamiseen enemmän aikaa kuin varsinaisessa lukiokoulutuksessa”.

Kirjaus on perusteltu ja esimerkiksi kielellisten haasteiden osalta voi opintojakson joustava suorittaminen edesauttaa opintojen etenemistä. Pidämme välttämättömänä, että perusteista käy tässä kohdin ilmi, että koska lukio-opinnot toteutetaan kuitenkin pääsääntöisesti yleisopetuksen yhteydessä aiheuttaa muusta opiskelijavirrasta poikkeava suorittaminen tarvetta yksilölliselle ohjaukselle, ohjeistukselle, palautteelle ja näyttöjen järjestämiselle. Näiden järjestelyn toteuttaminen on huomioitava suhteessa lukio-opettajien työaikaan ja järjestelystä aiheutuvaan lisätyöhön.

6.5.

Esitämme, että kokonaisuuden Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen (1-20 viikkoa) enimmäiskestoa pidennetään 30 viikkoon.

YLEISIÄ MUITA HUOMIOITA

TUVA koulutuksen järjestäminen edellyttää tiivistä ja monipuolista hyvin koordinoitua yhteistyötä perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien kesken.

Opettajien kelpoisuudet ja osaaminen ovat erityisen tärkeä asia TUVA koulutusta järjestettäessä. Oppijat ovat haastavia ja moninaiset kysymykset tulevat esille, joka edellyttävät opettajilta ja opinto-ohjaajilta vahvaa osaamista sekä verkostoja. Opettajien jatko- ja täydennyskoulutusmahdollisuudet ovat myös erittäin tärkeitä erityisesti toiminnan alkuvaiheessa, kun luodaan uutta toimintamallia alueelle.

Opetussuunnitelman perusteet on muodoltaan tiivis ja huomioiden koulutuksen kohderyhmän heterogeenisyyden, se jättää perustellusti väljyyttä toteuttaa opetusta opiskelijan tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Pidämme tärkeänä sitä, että TUVA koulutuksessa muodostetaan opiskelijoista oma ryhmä, joka on mahdollista ryhmäyttää ja jolla on oma erityisopettaja opintojen etenemisen tukena. Oma ryhmä lisää yhteisöllisyyttä, motivoi opiskelemaan ja antaa vertaistuen.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Pauliina Viitamies
erityisasiantuntija